

مرد آن گاه آگاه شود
که نداشتن گیرد
و بداند که
پهنای کار چیست

و عادت زمانه همین است
که هیچ چیز
بر یک قاعده بنماید
و تغییر،
به همه چیزها راه یابد
(ابوالفضل بیهقی)

خبرنامه

شماره 15

زیر نظر مدیر قطب علمی
قطب علمی فردوسی شناسی و ادبیات خراسان
شماره پانزدهم - زمستان 1388
مشهد - میدان آزادی - پردیس دانشگاه فردوسی
صفحه خانگی: www.cef.ir
تلفکس: 0511 - 8796837
چاپ: مؤسسه چاپ و انتشارات دانشگاه فردوسی

طراحی و صفحه آرایی:

قطب علمی آوازی و آهنگی و ادبیات خراسان

خبر مقدم به همکار جدید گروه

خانم دکتر مریم صالحی نیا، که به تازگی از رساله دکتری خود دفاع کرده‌اند، به گروه آموزشی زبان و ادبیات فارسی پیوستند. این توفیق را به همکار محترم خانم صالحی نیا تبریک می‌گوییم. در زیر شرح حال علمی خودنوشت ایشان را می‌خوانید:

هفدهم آذرماه پنجاه و چهار در مشهد به دنیا آمدم، اما در شناسنامه‌ام تاریخ اول آذرماه درج شده. تحصیلات ابتدایی و راهنمایی را در مشهد گذراندم. 1373 به قول آل

احمد، توشیح دیپلمه آمد زیر برگه وجودم، آن هم در رشته معارف که ادبیات عربی‌اش چیزی نزدیک به ادبیات عرب در دوره کارشناسی دانشگاه بود و دیگر کتابهای درسی‌اش

تلفیقی از علوم انسانی، تجربی و ریاضی.

ادبیات رشته‌ای بود که از سالها پیش به آن عشق می‌ورزیدم، بنابراین همان سال بی هیچ تردیدی در آزمون ورودی رشته زبان و ادبیات فارسی دانشگاه فردوسی مشهد شرکت کردم و پذیرفته شدم. آن سالها دانشکده ادبیات هنوز در سه راه ادبیات بود و من این اقبال را داشتم که غیر از استفاده از دانش استادان بزرگی چون دکتر علوی مقدم، دکتر ناصح، دکتر انزابی‌نژاد، دکتر وحیدیان، دکتر محمدی، دکتر یاحقی و ... در فضایی تنفس کنم که روزی عطر نفس بزرگانی چون دکتر شریعتی و دکتر یوسفی در آن پیچیده بود.

در دوره کارشناسی ارشد، «بررسی شعر سپهری را از دیدگاه زبان شناسی و زیبایی شناسی» به عنوان موضوع

پایان‌نامه انتخاب کردم. راهنمایی دکتر وحیدیان و دکتر فاطمی، بی‌تردید در برگزیده شدن آن، به عنوان پژوهش برتر ادبی، در سومین جشنواره فردوسی بسیار مؤثر بود. حاصل بخشی از این پژوهش در شماره اول فصلنامه پژوهشهای ادبی در تابستان 1382 با عنوان «هنجار گریزی نوشتاری در شعر امروز» چاپ شد. این مقاله گرچه ارتباط مستقیمی با شعر سپهری ندارد، اما به هر روی حاصل مطالعات من در همان سالهاست.

در یک سالی که از دفاع پایان‌نامه کارشناسی ارشد در 1380 تا ورود به دوره دکتری در 1381 گذشت، با دکتر سیدحسین فاطمی در پژوهشی با عنوان «تأثیر قرآن و حدیث بر ادبیات منظوم فارسی» همکاری کردم. این پژوهش مقدمه‌ای بود که ذهن مرا متوجه موضوع رساله دکتری یعنی «تحلیل ساختار روایت در کتاب مقدس، قرآن و چند متن تفسیری و عرفانی فارسی» کرد. در این پژوهش از راهنمایی ارزشمند دکتر رادمرد، دکتر قوام و دکتر زرقانی برخوردار بودم.

«بررسی تطبیقی و تحلیل ساختاری روایت یوسف» (مجله دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه فردوسی مشهد، زمستان 1385)، «کلیاتی درباره روایت شناسی ساختگرا» (فصلنامه هنر، پاییز 1388) و نیز خلاصه مقاله «آب در آیین متون مقدس» (مجموعه خلاصه مقالات همایش ملی و میان رشته‌ای آب، آبان 1388)، همه فرزندان خلف همین رساله به شمار می‌روند.

همکاری من با گروه زبان و ادبیات فارسی دانشگاه فردوسی مشهد از 1382 که بورسیه گروه شدم، آغاز شد.

نگارش رساله دکتری، تدریس را به کلی رها کردم و پس از دفاع از رساله دکتری، از هفدهم آذر ماه هشتاد و هشت، همکاری خود را با گروه زبان و ادبیات فارسی به طور رسمی آغاز کردم.

۱۳۸۳ یک دوره جلسات نقد داستان کوتاه را، با همکاری آقای محمد ریاحی که آشنایی با ایشان و شرکت در جلسات نقدشان برای من بسیار مفید و مغتنم بود، در دانشکده ادبیات برگزار کردم. پس از آن مدتی به منظور

از دنیای کتاب

و از ویژگی‌های آن مرحوم به خستگی ناپذیری در جستجوی منابع تحقیق، عدم شتاب در چاپ و انتشار کتاب، رعایت امانت در استفاده از کلام دیگران، تواضع فراوان در خصوص انتقادهایی که گاه نا بجا از نوشته‌های ایشان می‌شد و ... اشاره کردند.

خانواده دکتر یوسفی در کتابخانه دکتر یوسفی

اصغر ارشادسرابی از شاگردان قدیمی مرحوم یوسفی خاطره ای از ایشان با عنوان «بوستان پیرای» قرائت کرد که به سالهای پیش از انقلاب و روزهای تب و تاب انقلاب اسلامی مربوط می‌شد.

در این جلسه همین طور آقایان دکتر وحیدیان کامیار، دکتر رضا زمرّدیان، دکتر محمدمهدی ناصح، دکتر مهدی مشکوة‌الدینی، دکتر سید حسین فاطمی و آقای نمایی از دوستان و دانشجویان دکتر یوسفی به ذکر خاطره و یادهایی از ایشان پرداختند. خانم دکتر پورخالقی و خانم

ارج نامه دکتر یوسفی: دو رو نمایی

الف - رونمایی در مشهد

مراسم رونمایی از کتاب ارج نامه دکتر یوسفی تألیف دکتر محمدجعفر یاحقی پیش از رونمایی آن در تهران با حضور خانواده آن مرحوم و جمعی از دوستان ایشان در ساعت ۹/۳۰ روز چهارشنبه ۱۳۸۸/۹/۱۱ در کتابخانه شادروان دکتر یوسفی (تالار قطب علمی) برگزار شد. این جلسه به حضور سرکار خانم بازرگان (همسر مرحوم استاد یوسفی) و سرکار خانم سروش یوسفی، دختر ایشان و جمع کثیری از شاگردان و همکاران استاد مرحوم دکتر غلامحسین یوسفی، مزین بود.

مراسم با سخنان دکتر یاحقی (مؤلف کتاب) و توضیح مختصری در خصوص چگونگی مراحل تدوین کتاب آغاز گردید. سپس فیلمی از مصاحبه دکتر یوسفی با صدا و سیما که در سالهای آخر عمر ایشان ضبط شده بود، پخش شد. سپس از آن آقای غلامزاده از دانشجویان دکتری زبان و ادبیات فارسی، که پایان نامه فوق لیسانس خود را با عنوان دیداری با چشمه روشن درباره زندگی، اندیشه‌ها، آثار دکتر یوسفی به راهنمایی دکتر یاحقی گذرانیده بودند، توضیحاتی جامع درباره زندگی شخصی و علمی و خصوصیات اخلاقی دکتر یوسفی برای حاضرین ارائه کردند

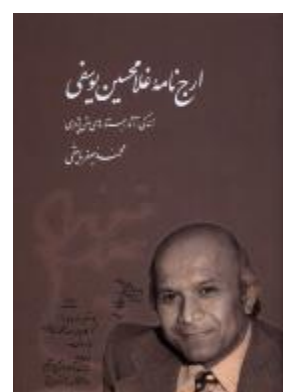
ب - رونمایی در تهران

جلسه رونمایی از کتاب *ارج نامه غلامحسین یوسفی* ساعت 16:30 بعد از ظهر روز دوشنبه 30 آذر ماه در مرکز پژوهشی میراث مکتوب تشکیل شد. در این جلسه که با حضور خانواده دکتر یوسفی و جمعی از استادان و فرهیختگان و پروفسور میرزا ملا احمد عضو آکادمی علوم تاجیکستان تشکیل شده بود، ابتدا مدیر میراث مکتوب دقایقی در اهمیت ارج نامه‌های مرکز سخن گفت و آنگاه رشته کلام را به دست دکتر یاحقی مؤلف کتاب داد. دکتر یاحقی با اشاره به برگزاری مراسم رونمایی این کتاب در مشهد و اهمیت کار دکتر یوسفی در حوزه تصحیح دقایقی در معرفی بخشهای کتاب سخن گفت. سخنرانان مدعو این برنامه آقای دکتر علی اشرف صادقی از فرهنگستان زبان و ادب فارسی و دکتر سعیدحمیدیان از دانشگاه علامه طباطبایی بودند، که هرکدام دقایقی در مناسبت این جلسه، مناقب علمی دکتر یوسفی و مسائل مطرح شده در کتاب سخن گفتند. سپس از آقای دکتر فرهاد عطایی استاد دانشگاه تهران و از بستگان دکتر یوسفی خواسته شد که ایشان از دقایق کار دکتر یوسفی بگویند.

در پایان خانم سروش یوسفی دختر شادروان دکتر یوسفی از برگزار کنندگان این جلسه و به ویژه از دکتر یاحقی تشکر کردند.

مریم صادقی نیز به عنوان دو تن از افرادی که سالهای زیادی افتخار هم نشینی با استاد را داشتند از ایشان یاد کردند. آنگاه خانم بازرگان از برپایی این مجلس، و از همه حاضران، و به تعبیر ایشان فرزندان دکتر یوسفی، تشکر کردند و افزودند: هر گاه به این جا می‌آیم روح استاد را حاضر در این مکان می‌بینم و خوشحالم که مجموعه کتابخانه استاد را به این دانشکده و به قطب علمی اهدا نمودم و این به خاطر اطمینانی بود که دکتر یاحقی به من دادند و من امروز بسیار از این اقدام خودم راضی ام. سروش یوسفی ضمن تشکر در ادامه افزود: من اینجا را خانه دوم خودم می‌دانم و این کتابخانه برای من حکم خانه پدر را دارد.

پایان بخش جلسه، سخنان دکتر یاحقی و توضیحاتی درباره این کتاب و رونمایی آن بود با این بیان که: «در این ارج نامه علاوه بر شرح حال و سال شمار زندگی

خصوصی و جزئیات کارهای علمی دکتر یوسفی و به ویژه تصحیحات ایشان، حاوی تعداد زیادی از نامه‌های استاد به افراد مختلف نیز هست که عین دستخط ایشان هم در بخش اسناد کتاب آمده است. تصحیح‌ها

و نقد و نظرهایی که در مورد کتاب‌های مختلف ایشان نوشته شده بخش دیگری از این کتاب را تشکیل می‌دهد. بخش پایانی کتاب مقاله‌های اهدایی از سوی دوستداران و همکاران استاد است که به نام خود نویسنده به چاپ رسیده است.»

جلسات نقد کتاب

منتقد اول به بحث‌های مربوط به سبک هندی که در این کتاب به آن پرداختند و اشاره کردند: «ما امروزه در ادبیات قاعده نداریم و دچار فقدان نگاهیم اما به نظر من اگر در یک جا در ادبیات ما نظریه داریم همین جاست». نظریه شعر اندیشی، شعرمنتخب، اصل تناسب و ... همه نظریه‌ها و اصل‌هایی است که دوران سبک هندی را نسبت به دوران‌های دیگر پربارتر نشان می‌دهد در حالی که مؤلف کتاب صورت و معنا بر این عقیده بوده که ما در دورانهای ادبی خود فاقد هرگونه نظریه بوده‌ایم.

دکتر همدانی منتقد دوم کتاب اشاره کردند: «نظرگاه دکتر محبتی در مورد نظریه ادبی و جایگاهش در ایران ناموجه است. نظریه چهار ویژگی دارد: 1- ماهیت میان رشته‌ای دارد، 2- تحلیلی است، 3- ناظر به نقد شعور متعارف است، 4- نوعی تفکر درباره تفکر است (نقد ناظر به نقد است). نظریه نوعی فراگفتمان است ما پیش از آنکه نظریه‌ها را وارداتی بخوانیم باید آن را خوب بفهمیم که در بسیاری موارد فهم مؤلف از بنیان‌های نظری غرب غلط است. ما هنوز در مقام نقد نظریه‌ها نیستیم چون هنوز آن‌ها را خوب نفهمیدیم. ما چیزی به نام پژوهش ادبی محض بدون بهره‌گیری از این نظریه‌ها نداریم و نمی‌توانیم داشته باشیم».

منتقد سوم، آقای بوذری به بحث‌های بلاغی کتاب پرداختند و افزودند:

«در بخش‌های بلاغی کتاب پراکندگی وجود دارد و مؤلف برخی رویکردها را نام برده اما چهره‌های این جریان‌ها را معرفی نکرده‌اند باید ابتدا جریان‌های تأثیرگذار مطرح

1- نقد کتاب از صورت تا معنا

اولین جلسه نقد کتاب سال تحصیلی 88-89 که به بررسی و نقد کتاب «زصورت تا معنا» نوشته آقای دکتر مهدی محبتی در روز سه‌شنبه 88/7/21 ساعت 3 بعد از ظهر در تالار فردوسی دانشکده ادبیات برگزار شد. در این جلسه آقایان دکتر فتوحی و همدانی و آقای بوذری (دانشجوی دکتری زبان و ادبیات فارسی) به عنوان ناقدان این کتاب حضور داشتند.

این کتاب در سه بخش عمده زیر تألیف یافته است:

- 1- مباحث نظری نقد و نظریه ادبی (که صورت و معنا مهم‌ترین بخش آن است).
- 2- زمینه‌های پیدایش نقد ادبی در ایران (که به بررسی رویکردها، جریانات و غالب‌های ادب فارسی می‌پردازد).
- 3- ادبیات کلاسیک فارسی (که رویکردهای موجود در ادب فارسی کلاسیک و نیز دیدگاه‌های شاعران و ... را در برمی‌گیرد).

طبق روال جلسات نقد ابتدا آقای ساکت به معرفی مختصر و اجمالی کتاب پرداخت و سپس مؤلف در این خصوص توضیحات بیشتر دادند و گفتند: «خلاقیت بزرگ خود نقد است و موافق این گفته پیشین نیستیم که با رشد نقد، خلاقیت از بین می‌رود. نظریه و نقد ادبی در ادبیات ما تعریف ندارد».

دکتر محبتی انگیزه نوشتن این کتاب را به دوران استفاده از محضر شادروان دکتر زرین کوب مربوط دانست و این کتاب را نتیجه ده سال تلاش و پیگیری خویش معرفی کرد. پس از اتمام سخنان مؤلف، دکتر فتوحی به عنوان

این شش دفتر را بدون یک ساختار منسجم در ذهن پدید آورده باشد. این کتاب تلاشی است برای نشان دادن این ساختار که در یک رویکرد کلی‌نگری تمام شش دفتر را بر اساس دو اصل پاراللیزم و انعکاس متقاطع مورد بررسی قرار می‌دهد.

پس از سخنان دکتر صفوی، منتقد اول آقای دکتر راشد محصل ضمن تشکر از تلاش مؤلف و اینکه شاید این گونه آثار راه را برای همه پژوهشگران و دانشجویان باز کند و سبب شود که از پژوهشهای کلی دیدگاههای پراکنده به جزئی‌نگری و پژوهشهای موردی برگردیم، به ذکر نکاتی در خصوص ساختمان و مندرجات کتاب پرداختند و برخی پرسش‌ها را در مورد آن مطرح کردند.

دکتر همدانی هم پس از عرض خیر مقدم، نکات انتقادی و سؤالات خود را در سه فقره مطرح کردند:

الف - نکاتی که به فرضیه محوری نویسنده مربوط نمی‌شده و ایشان در جهت ابطال یا اثبات نظریه نبوده‌اند.
ب - نکاتی که مؤلف بر اساس آن وارد قلمرو هرمنوتیک و تأویل متن شده‌اند.

ج - و بالأخره نکته‌ها و فرضیه‌های محوری مؤلف که باید برای آنها پاسخ روشنی داشته باشند.

پس از طرح دیدگاههای منتقدن محترم، مؤلف مطالبی در خصوص روند شکل‌گیری این نظریه و مراحل انجام کار ارائه کردند و در مقام پاسخگویی تا حدودی به برخی از انتقادهای وارد شده پاسخ گفتند.

می‌شد و بعد نسبت هر کدام از این چهره‌ها با آن جریان مشخص می‌شد و بعد به دو مدرسه اصلی که یکی به کلام می‌پردازد و یکی به مطالعه آثار ادبی، می‌پرداختند. مؤلف در این کتاب در به کار بردن معنا و صورت بیشتر به دال و مدلول نزدیک می‌شود».

در پایان جلسه پس از ابراز نظرات منتقدان محترم، دکتر محبتی به اغلب سؤالات مطرح شده با توجه به فرصت محدود پاسخ‌های محکم و قابل توجهی دادند و سخن خود را با این بیت به پایان بردند:

از نظر که گفتشان شد مختلف

آن یکی دالش بدید آن یک الف

2- نقد کتاب ساختار معنایی مثنوی معنوی

دهمین جلسه از سلسله نشست‌های نقد کتاب در ساعت 15/30 روز چهارشنبه 88/9/4 در تالار رجایی دانشکده ادبیات برگزار شد. این جلسه که به بررسی و نقد کتاب «ساختار معنایی مثنوی معنوی» نوشته دکتر صفوی اختصاص داشت با سخنان دکتر یاحقی در معرفی مؤلف و نیز سوابق علمی او آغاز شد. سپس آقای سلمان ساکت، دبیر جلسات نقد کتاب معرفی مختصری از کتاب ارائه دادند. منتقدان جلسه دکتر راشد محصل و دکتر امید همدانی بودند. این کتاب که در سال 2005 به زبان انگلیسی به چاپ رسیده و به زبانهای عربی و فارسی نیز ترجمه شده، پایان‌نامه دکترای آقای صفوی است.

دکتر قهرمان صفوی، مؤلف کتاب در مقدمه این جلسه متذکر شدند که اغلب مثنوی پژوهان به جز نیکلسون و همایی مثنوی را فاقد ساختار دانسته‌اند. در مقدمه کتاب این فرضیه مطرح شده که نمی‌تواند کسی مانند مولوی

کتابهای تازه همکاران

- ارج نامه غلامحسین یوسفی، تهران، مرکز پژوهشی میراث مکتوب، 1388، 468 صفحه.

توضیح این کتاب در بخش رونمایی ارجنامه غلامحسین یوسفی در همین شماره آمده است.

- تاریخ بیهقی، تألیف ابوالفضل بیهقی، مقدمه، تصحیح، تعلیقات، توضیحات و فهرستها از محمد جعفر یاحقی و مهدی سیدی، تهران، انتشارات سخن، 2 جلد، 1388 یکصد و پنجاه و شش = 1866 صفحه.

این چاپ جدید براساس 19 نسخه خطی و 5 چاپ قبلی تهیه شده که بسیاری از این نسخه ها در اختیار مصححان پیشین نبوده است. جلد اول آن شامل مقدمه‌ای در 156 صفحه، متن کتاب با نسخه بدلها حدود 760 صفحه و فهراس مطالب و اعلام تاریخی و جغرافیایی.

جلد دوم با 766 صفحه تعلیقات و توضیحات عام، تعلیقات تاریخی، تعلیقات جغرافیایی و نزدیک به 300 صفحه فهرستهای 18 گانه کتاب. این چاپ تغییرات و نوآوری های بسیاری نسبت به چاپهای پیشین دارد که برای پژوهشگران و دانشجویان از هر جهت سودمند است.

- یادنامه بیهقی، با تجدید نظر، حروف چینی جدید، مقدمه، نمایه، و ترجمه مقالات انگلیسی، مشهد، مؤسسه چاپ و انتشارات دانشگاه فردوسی، (چاپ چهارم)، 694 صفحه.

دکتر رضا اشرف زاده

- فرهنگ لغات وجوه و متشابهات قرآن براساس تفسیر ابوالفتوح رازی (3 جلد)، مشهد، انتشارات دانشگاه آزاد اسلامی و سخن گستر، 1388.

جلد اول و دوم حاوی لغات قرآن به فارسی با آوردن شواهد آیات و ترجمه آن.
جلد سوم شامل لغات و ترتیبات فارسی با معادل قرآنی.

دکتر مهدی زرقانی

- تاریخ ادبی ایران و قلمرو زبان فارسی، تطور و دگردیسی ژانرهای تا میانه سده پنجم، به انضمام نظریه تاریخ ادبیات، تهران، انتشارات سخن، 1388. (معرفی مختصر این کتاب در همین شماره خبرنامه آمده است).

دکتر محمد جعفر یاحقی

- زین دایره مینا، گشت و گذارهای علمی و فرهنگی، تهران، انتشارات سخن، 1388، 506 صفحه.
حاوی 30 مقاله و نوشته ادبی در مورد سفرهای علمی،

کنفرانسهای بین المللی در شهرهای پکن، بانکوک، کلکته، دوشنبه، ونیز ایتالیا، کپنهاگ، لندن، کراکف، بوداپست، مونترال، تورنتو و ... و دیدار با چهره‌ها و شخصیت‌های علمی و همچنین گشت و گذارهای سیاحتی در ایران و برخی از کشورهای آسیایی و اروپایی.

اخبار علمی قطب

فردوسی و من به عنوان مدیر قطب علمی مایلم و دوست دارم با شما همکاری کنم و چنانچه شما به کتاب‌ها یا مقاله‌های خاصی نیاز داشتید، برای تهیه آن با شما مساعدت نمایم.

احمد خال مراد در قطب علمی

ساعت 2 عصر روز دو شنبه 4 آبان 1388 احمد خال مراد مسئول میراث فرهنگی ترکمنستان در جلسه اسرارالتوحید خوانی قطب علمی حاضر شد و دقایقی در مورد آرامگاه ابوسعید ابوالخیر در میهنه سخن گفت. در این جلسه فیلمی که میراث فرهنگی ترکمنستان به زبان ترکمنی در مورد زندگی ابو سعید ابوالخیر ساخته و احمد خال مراد هم در آن بازی کرده است در حضور وی به نمایش در آمد و آقای مهدی سیدی در مورد فیلم و منطقه و ارزشهای فرهنگی آن سخن گفت.

پژوهشگر ژاپنی مهمان قطب علمی

یکی از اقدامات قطب علمی فردوسی شناسی در راستای ترویج فرهنگ و زبان فارسی، علاوه بر گذاشتن دوره‌های دانش افزایی و فارسی آموزی برای خارجیان، ارائه خدمات آموزشی و پژوهشی و همکاری برای تکمیل مطالعات دانشجویان و پژوهشگران خارجی است تا در کنار استادان برجسته قطب و گروه بهتر بتوانند به اهداف علمی خویش نائل شوند.

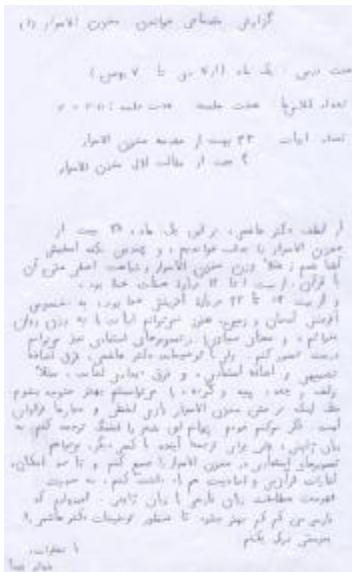
اخیراً خانم ماساکوچیا دانشجوی ژاپنی با هماهنگی‌های درازآهنگی که از سوی مدیر قطب علمی صورت گرفت،

بازدید دانشجویان تاجیک از قطب علمی و دیدار با مدیر قطب

روز چهارشنبه 88/8/20 تعدادی از دانشجویان دوره دکتری و استادان دانشگاه خجند، که برای گذراندن یک دوره دانش افزایی به مشهد آمده و در جامعه المصطفی واحد مشهد این دوره را می‌گذرانند، برای دیدار با دکتر یاحقی، مدیر قطب علمی فردوسی شناسی و ادبیات خراسان، و نیز بازدید از قطب علمی به دانشکده ادبیات آمدند و در جلسه دیدگاه‌های ادبی، از سلسله نشست‌های چهارشنبه‌های قطب علمی، حضور یافتند. پس از این جلسه، مهمانان به تالار قطب علمی راهنمایی شدند تا ساعتی را با دکتر یاحقی به گفتگو بنشینند و در خصوص پاره‌ای مسائل راهنمایی و مساعدت بگیرند. دکتر یاحقی پس از خیر مقدم، درباره تاجیکستان و زبان فارسی در آن منطقه اظهار داشت: فرارود منطقه بسیار عزیزی است برای ما، چون خاستگاه زبان فارسی است و شما تاجیک‌ها در خاستگاه و زادگاه اصلی این زبان زندگی می‌کنید. پس از توضیحات مدیر قطب در مورد جایگاه و اهمیت زبان فارسی و خط آن در تاجیکستان، به معرفی دانشگاه فردوسی و قدمت آن و همین‌طور سابقه قطب علمی پرداخته شد. در این جلسه طی گفتگویی صمیمانه با دکتر یاحقی، در خصوص مشکلات موجود، از جمله کمبود کتاب‌ها و منابع فارسی و نیز نرم افزارهای آموزشی، صحبت شد. دکتر محمدجعفر یاحقی این کمبودها را تأیید کرد و افزود: ما به عنوان دانشگاه

انجام یک تحقیق علمی - پژوهشی به مشهد آمده‌ام و در سایه لطف بی‌کران استاد یاحقی از 21 آذر ماه توانستم در این محیط با ادبیات و زبان فارسی بیشتر آشنا و با آن مأنوس شوم که از ایشان سپاسگزارم. در زیر تصویر گزارش مقدماتی کار خانم چیبا را با خط و قلم خود او می‌خوانید.

دیدار از فرهنگستان زبان و ادب فارسی

با هماهنگی‌هایی که توسط دکتر محمد جعفر یاحقی مدیر قطب و عضو پیوسته فرهنگستان زبان و ادب فارسی به عمل آمده بود، عصر روز یکشنبه 28 دی ماه آقایان دکتر محمد زاده، مدیر گروه، دکتر فاطمی، دکتر پورخالقی، دکتر رادمرد و آقای عابدیان به همراه 8 تن از دانشجویان دکتری و کارشناسی ارشد زبان و ادبیات فارسی به تهران رفتند و فردای آن روز دوشنبه 29 اعضا در جلسه رسمی فرهنگستان شرکت و پس از آن از گروه فرهنگ نویسی، گروه دانشنامه شبه قاره و کتابخانه فرهنگستان دیدن کردند. دیدار از کتابخانه ملی برنامه دیگری بود که در این سفر برای همکاران گروه و قطب علمی دست داد.

توانستند برای تکمیل مطالعات خود در خصوص ارتباط ادبیات فارسی با متون دینی، از تاریخ 19 آذر ماه 1389 به مشهد بیایند.

خانم چیبا که دوره کارشناسی خود را در رشته زبان و ادبیات فارسی در دانشگاه زبانهای خارجی توکیو در مدت چهار سال به پایان رسانده برای ادامه تحصیل در مقطع

فوق لیسانس به انگلستان رفته و در دانشگاه ادینبورو برای سه سال در رشته تاریخ هنر اسلامی به تکمیل تحصیل خود پرداخته است. ماساکو چیبا اکنون برای انجام یک تحقیق علمی -

پژوهشی که در ارتباط با موضوع پایان نامه اوست و طی آن به بررسی آیات قرآنی و احادیث مخزن الاسرار نظامی می‌پردازد، به مشهد آمده و با همکاری قطب علمی و شخص دکتر یاحقی در اینجا مشغول به کار است. از طرف قطب خانم زهره هاشمی دانشجوی دکتری زبان و ادبیات فارسی با ایشان به طور منظم مخزن الاسرار کار می‌کند. خانم چیبا ضمن استفاده از امکانات پژوهشی و کتابخانه قطب علمی در برخی از کلاسهای گروه زبان و ادبیات فارسی نیز به طور مرتب شرکت می‌کند. خود او در این باره می‌گوید: من پیش از این، ده سال قبل برای یک دوره آموزش زبان فارسی به مدت یک سال در تهران بودم و به توصیه‌های دوستان ایرانی برای آشنایی بیشتر با مینیاتورهای ایرنی به انگلیس رفتم. در آن هنگام من بیشتر به مینیاتور فارسی علاقه داشتم و مضامین اشعار را با ترجمه ژاپنی و انگلیسی آن می‌خواندم و اکنون برای

رسمی دکتر یاحقی در جلسه فرهنگستان، «تاریخ بیهقی، چرا تصحیح دوباره؟» بود که روز دوشنبه 30 آذر ماه 1388، ساعت 11 در تالار دکتر شهیدی فرهنگستان با حضور همه اعضا و گروه زیادی از پژوهشگران گروههای پژوهشی فرهنگستان با پاورپوینت ایراد شد و توجه حضاران را به تصحیح نوین تاریخ بیهقی جلب کرد. در این جلسه که پروفیسور میرزا ملا احمد از آکادمی علوم تاجیکستان هم حضور داشت، سئوالات زیادی در مورد این تصحیح برای حضاران مطرح بود که مدیر قطب به همه آنها پاسخ داد.

سخنرانی مدیر قطب در پیش همایش مکتب قاجار

به دنبال برگزاری مکتبهای اصفهان و شیراز، سال آینده قرار است همایش مکتب شیراز به ابتکار فرهنگستان هنر در تهران برگزار شود، به این منظور چندین پیش همایش در نظر گرفته شده که یکی از آنها روز پنجشنبه 19 آذر ماه 1388 در بنیاد پژوهشهای آستان قدس رضوی برگزار شد. در این پیش همایش که دکتر بهمن نامور دبیر فرهنگستان هنر و گروه زیادی از پژوهشگران و علاقه‌مندان از آستان قدس و دانشگاه شرکت داشتند، دکتر محمد جعفر یاحقی مدیر قطب علمی در موضوع «قرآنهاى خطى قاجارى از نگاه هنر كتاب آرایى» سخنرانی کرد.

شرکت مدیر قطب در کنگره جهانی گفتگوی تمدن‌ها

محمدجعفر یاحقی مدیر قطب علمی و عضو پیوسته فرهنگستان زبان و ادب فارسی، پنجشنبه 16 مهر برای

عصر آن روز با هماهنگی‌هایی که صورت گرفته بود، گروه به صورت دسته جمعی با مدیر و اعضای علمی مرکز پژوهشی نشر میراث مکتوب دیدار و گفتگویی یک ساعته داشتند و در مسیر بازگشت به راه آهن از انجمن آثار و مفاخر فرهنگی کشور نیز بازدید به عمل آوردند.

امضای دو تفاهم نامه

1- قرارداد نشر کتاب با مرکز نشر دانشگاهی

در سفری که مدیر قطب برای شرکت در جلسات دو هفته‌ای فرهنگستان زبان و ادب فارسی به تهران داشت، با تمهیدی که صورت گرفته بود، روز سه شنبه 10 آذر ماه 1388 قرارداد تفاهمی میان مدیر مرکز نشر دانشگاهی از یک طرف و مدیر قطب علمی از طرف دیگر به امضا رسید که به موجب آن هر کتاب که قطب علمی محتوای علمی آن را تأیید و برای چاپ به مرکز نشر عرضه کند، در مرکز نشر دانشگاهی به چاپ خواهد رسید.

2- قرار داد با رایزنی فرهنگی ایران در لبنان

با کوششهای پیگیر آقای احسان قبول همکار قطب علمی در بیروت قرار دادی با رایزنی فرهنگی ایران به امضا رسید که به موجب آن همکاریهای نزدیکی میان قطب علمی و دانشگاههای لبنان عملی خواهد شد. این همکاریها شامل برگزاری همایشهای مشترک در بیروت و مشهد، رفت و آمدهای علمی سامان یافته، چاپ و نشر مجلات و مبادله استاد و دانشجو خواهد بود.

سخنرانی ورودی مدیر قطب در فرهنگستان زبان و ادب فارسی بنا به سنت فرهنگستان هرعضوی که تازه به فرهنگستان می‌پیوندد باید یک سخنرانی ورودی در جلسه رسمی فرهنگستان ایراد کند. عنوان سخنرانی

هم ارتجالاً دقایقی در مورد فرهنگ ایرانی و همزیستی مذاهب سخن گفتند.

دستاورد این کنگره از نظر تفاهم بین المللی و تعامل فرهنگها و تمدنها بسیار بالا بود، چیزی که در قطعنامه پایانی کنگره هم به خوبی انعکاس یافت. گروه هنری ایران در برنامه افتتاحی و اختتامی کنگره برنامه اجرا کرد و نمایشگاهی هم از دستاوردهای هنری ایران در جنب سالن اصلی کنگره برپا بود.

میاندار این کنگره بین المللی و کاملاً غیر سیاسی، بیشتر روسها بودند کما این که رئیس کنگره هم آقای یاکونین رئیس راه آهن روسیه و مشاور مخصوص آقای پوتین بود. زبان رسمی کنگره انگلیسی، روسی و عربی بود که همزمان به هر سه زبان ترجمه و از گیرنده های سالنها پخش می شد.

هیأت ایرانی روز سه شنبه 21مهرماه به ایران بازگشت.

شرکت در «کنگره جهانی گفتگوی تمدنها» عازم کشور یونان شد. در این کنگره که به عنوان هفتمین کنگره جهانی گفتگوی تمدنها در جزیره رودس یونان تشکیل شد، بیشتر از 600 نفر از شخصیت های مختلف بین المللی در زمینه های فرهنگ، تمدن، اقتصاد، مسائل اجتماعی و سیاستمداران سابق از کشورهای گوناگون شرکت کرده بودند که بیشتر از دویست سخنرانی در بخش های مختلف کنگره طی 4 روز ارائه شد.

در این کنگره افرادی از مذاهب، ملیتها، مؤسسات پژوهشی در زمینه های مختلف علوم انسانی و گروههای مردم نهاد (NGO) از سراسر جهان برادرانه در کنار هم نشستند و از مسائل انسانی و جهانی فارغ از گرایشهای و سیاستهای روز سخن گفتند. از بسیاری از کشورها هیأتهای علمی و فرهنگی منسجمی شرکت کرده بودند و اغلب آنها با مقاله در بخش های مختلف کنگره حضور داشتند.

از ایران هم گروهی هنری و سه تن عضو علمی (دکتر مهدی محقق از تهران، دکتر محمدجعفر علمی از قم و دکتر محمدجعفر یاحقی از مشهد) شرکت کرده بودند بی آن که بدانند وظیفه آنها چیست. زیرا اطلاع رسانی سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی در این زمینه به شرکت کنندگان بسیار ضعیف و نارسا بود به طوری که خود آنها هم نمی دانستند به کجا می روند. با این حال مدیر قطب علمی از روی دریافت شخصی مقاله ای با عنوان «Reflections upon the Literary and Cultural Heritage of Iran» تهیه کرده بود که روز دوم در بخش فرهنگ کنگره ارائه شد. آقایان دکتر محقق و دکتر علمی

«قطب علمی فردوسی‌شناسی و ادبیات خراسان» از دانشکده ادبیات و علوم انسانی، و چند قطب دیگر از سایر دانشکده‌ها شرکت کرده بودند.

روز یکشنبه ساعت 10 صبح مراسم افتتاح بود. پس از افتتاح جناب آقای دکتر بختیاری‌نژاد دبیر محترم قطبهای علمی کشور برای سرکشی به غرفه‌ها آمدند.

همچنین بعد از ظهر همان روز هیأت بازرسی قطبهای علمی گروه زبان و ادبیات فارسی برای بازرسی به غرفه قطب علمی فردوسی‌شناسی آمدند.

صبح روز دوشنبه ساعت 11:30 هیأت بازرسان گروه علوم پایه به بازدید غرفه قطب علمی آمدند و در ساعت 16 نیز هیأت بازرسان گروه شیمی از این غرفه بازدید کردند.

روز سه‌شنبه جناب آقای دکتر حسینعلی قبادی، استاد زبان و ادبیات فارسی دانشگاه تربیت مدرس به به دیدن غرفه ما آمدند و متنی کوتاه برای جناب آقای دکتر یاحقی به یادگار نوشتند.

روز چهارشنبه ساعت 10:30 دقیقه جناب آقای دکتر ولی زاده، رئیس دانشکده کشاورزی دانشگاه فردوسی مشهد از غرفه بازدید کردند.

در ساعت 12:20 جناب آقای دکتر حسن‌لی، مدیر قطب علمی پژوهشهای فرهنگی و ادبی فارس، به همراه

شرکت قطب علمی در نمایشگاههای تهران و مشهد

به مناسبت هفته پژوهش در تهران و مشهد نمایشگاه دستاوردهای علمی و پژوهشی قطبها برگزار شد که به روال سال گذشته شرکت قطب علمی فردوسی‌شناسی در هر دو نمایشگاه فعال بود. گزارش تفصیلی این حضور در زیر آمده است:

الف - گزارش نمایشگاه جامع دستاوردهای علمی و پژوهشی در تهران

بیست و یکم تا بیست و هفتم آذرماه 1388 نمایشگاه جامع دستاوردهای علمی و پژوهشی، با حضور کلیه دانشگاهها، مراکز پژوهشی، پارکهای علم و فناوری، نشریات، انجمنهای علمی و قطبهای علمی در مصلاى بزرگ امام خمینی تهران برگزار شد. نماینده قطب علمی خانم اعظم جنتی فر کارشناس قطب علمی به همراه آقای فردین نجف زاده، دانشجوی کارشناسی زبان و ادبیات فارسی، برای هماهنگی و برپایی غرفه قطب علمی در این نمایشگاه، به تهران رفتند. طبقه فوقانی مصلاى امام خمینی برای قطبهای علمی در نظر گرفته شده بود که همه قطبهای علمی دانشگاههای مختلف در آن شرکت کرده بودند. از دانشگاه فردوسی مشهد قطبهای:

دانشکده‌های دانشگاه فردوسی، قطبهای علمی و انجمن‌های علمی در نمایشگاه بین‌المللی مشهد برگزار شد. نماینده قطب علمی برای هماهنگی و برپایی غرفه قطب علمی در این نمایشگاه، سرکارخانم سهیلا یوسفی، دانشجوی کارشناسی ارشد زبان و ادبیات فارسی و آقای جواد شریفیان، دانشجوی کارشناسی زبان و ادبیات فارسی، بودند. روز پنجشنبه 9/26 ساعت 18:30 مراسم افتتاحیه با حضور معاون اول رئیس جمهور و مسئولین استان برگزار شد. جناب آقای دکتر عاشوری رئیس دانشگاه نیز برای بازدید از غرفه‌ها به نمایشگاه تشریف آوردند.

در طول برگزاری نمایشگاه بازدید کنندگان زیادی از غرفه قطب علمی فردوسی و دانشکده ادبیات و علوم انسانی دیدار کردند.

سرکارخانم زهرا استاذزاده، کارشناس شورای گسترش زبان و ادبیات فارسی وزارتخانه، از غرفه بازدید کردند. روز پنجشنبه ساعت 15 جلسه اختتامیه برگزار شد و بعد از آن جناب آقای دکتر بختیاری نژاد برای بازدید نهایی و اهدای لوح سپاس به غرفه قطب علمی تشریف آوردند. روز بعد که نمایشگاه با موفقیت تمام شده بود نمایندگان قطب به مشهد بازگشتند.

ب - گزارش نمایشگاه جامع دستاوردهای علمی و پژوهشی در مشهد

بیست و ششم تا بیست و نهم آذرماه 1388 نمایشگاه جامع دستاوردهای علمی و پژوهشی، با حضور کلیه

همایشها و نشست های ادبی قطب

همایش یک روزه بزرگداشت حافظ

حضور خلوت انس است و دوستان جمعد

و این یکاد بخوانید و در فراز کنید
اولین همایش دانشجویی با عنوان «خلوت انس» به شکل بسیار گسترده‌ای با همکاری انجمن علمی زبان و ادبیات فارسی، قطب علمی فردوسی شناسی و گروه زبان و ادبیات فارسی، زیر نظر آقایان: دکتر یاحقی و دکتر قوام و با همکاری خانم جنتی‌فر در روز سه شنبه 1388/7/21 در تالار فردوسی دانشکده ادبیات، به مناسبت روز بزرگداشت حافظ برگزار شد. دبیر علمی این همایش آقای دکتر قوام بودند و داوری علمی مقالات همایش با آقایان: دکتر تقوی، دکتر رادمرد، دکتر راشد محصل، دکتر فاطمی، دکتر قوام، دکتر محمدزاده، دکتر مهدوی، دکتر یاحقی و سرکارخانم دکتر مهدخت پورخالقی بود.
سخنران اول جلسه خانم زهره هاشمی از دانشجویان دوره دکتری زبان و ادبیات فارسی بود که در خصوص «کارکرد هم نشینی و جانیشینی در غزل حافظ» صحبت کرد. پس از ایشان دکتر مهدی محبتی استاد دانشگاه زنجان سخنان خود را تحت عنوان «شگفت کاری های شیرین حافظ در عرصه ساختار غزل» ایراد کرد. آقای عباس واعظ زاده دانشجوی دکتری ادبیات نیز به مبحث «تنهایی در شعر حافظ» پرداخت. آخرین سخنران جلسه دکتر محمود فتوحی بودند که سخنرانی خود را تحت عنوان «جنجالی ترین بیت حافظ» ایراد کردند. ایشان در این سخن به حدیث‌های مختلف پیرامون بحث برانگیزترین بیت حافظ :

پیر ما گفت خطا بر قلم صنع نرفت

آفرین بر قلم پاک خطا پوشش باد
و این سؤال دیرین که «آیا از نظر حافظ خطا بر قلم صنع رفت یا نه؟»، پرداختند و مطالب تاریخی و دیدگاه‌های متفاوتی را که از قرون گذشته تاکنون در خصوص این بیت وجود داشته مطرح کردند. در این نشست همین طور خانم دکتر الهه معروضی، رئیس انجمن دوستداران حافظ گزارشی مختصر درباره تاریخچه این انجمن و فعالیت‌هایی که برگزار می‌کند و نیز گزارشی از فعالیت‌های علمی، فرهنگی و تفریحی آن در اختیار حضار گذاشتند.

هدیه معنوی این همایش توزیع برگه‌های فالنامه حافظ در میان حاضرین از سوی سرکارخانم دکتر مهدخت پورخالقی چترودی بود که با همراهی موسیقی بسیار زیبای استاد شجریان، شور و شوق خاصی در جمع ایجاد کرده و ارزش درونی این همایش را فزونی بخشیده بود.

بزرگداشت قیصر امین پور

به مناسبت دومین سالگرد رحلت استاد و شاعر ارجمند مرحوم دکتر قیصر امین پور، مراسم یادبود و بزرگداشتی برای آن شاعر مردمی، به همت انجمن علمی زبان و ادبیات فارسی و با همکاری قطب علمی فردوسی شناسی و ادبیات خراسان در ساعت 16 روز سه شنبه 88/8/5 در تالار فردوسی برگزار شد. در این بزرگداشت ابتدا جناب آقای دکتر قوام به ارائه مقاله خود با عنوان «جلوه‌های سنت و نوآوری در شعر امین پور» پرداختند و سپس

فردوسی‌شناسی در تالار فردوسی برگزار شد. مهمانان جلسه سیامک گلشیری صاحب کتاب چهره پنهان عشق، حسن فرهنگی مؤلف «نویسنده نمی‌میرد ادا در می‌آورد» و سروش مظفر صاحب کتاب «مجموعه حالات مکتوب من» بودند. جلسه به صورت پرسش و پاسخ برگزار گردید. داستان ادبی مینی مال که با داستان مدرن شروع می‌شود و تاریخ آغاز آن به 1960 برمی‌گردد، که با حذف نویسنده، وجود شخصیت‌های بسیار معمولی به زبان ساده و به دور از آرایه‌ها از ویژگی‌های خاص آن است. نداشتن پیرنگ و بی‌اتفاقی اشکالی است که منتقدین بر این نوع ادبی می‌گیرند.

جلسات هفتگی نقد ادبی

ادامه جلسات هفتگی نقد ادبی که روزهای چهارشنبه از ساعت 12 تا 13 برگزار می‌شود، در نیمسال اول سال تحصیلی 89 - 1388 به شرح زیر است:

51- 1388/2/23، آقای محسن بابایی: «جنید بغدادی و فتوای قتل حلاج»

52- 1388/2/30، خانم دکتر الهه معروضی: «حامیان سبز بهار (مقایسه خضر و سنت جورج)»

53- 1388/3/6، آقای دکتر محمد خواجه‌حسینی: «گلها سخن می‌گویند (از دنیای ادبیات به دنیای گیاهان)»

54- 1388/7/15، خانم بی‌بی زهره هاشمی: «استعاره‌هایی که با آنها زندگی می‌کنیم»

55- 1388/7/29، آقای فرزاد قائمی: «تحلیل کهن الگوی آفرینش (براساس فرایند فراقینی روان‌شناختی)»

56- 1388/8/6، آقای فرهاد وداد: «روش‌های فیزیک در بررسی شاهنامه فردوسی»

شاعران جوان دانشجو و نیز شاعران محترم شهر مشهد اشعار خود را قرائت نمودند.

جلسات علمی آسیای مرکزی

- آسیای مرکزی در مطالعات ایران باستان

همایش «جایگاه آسیای مرکزی در مطالعات ایران باستان» در روز یکشنبه 88/9/8 در تالار فردوسی دانشکده ادبیات و علوم انسانی در ساعت 10-12 برگزار شد. این همایش از سوی مرکز پژوهش‌های فرهنگی اجتماعی آسیای مرکزی بود که با همکاری قطب علمی فردوسی‌شناسی و نیز انجمن علمی گروه تاریخ تشکیل شد. سخنرانان این جلسه دکتر محمدتقی ایمان پور، عضو هیأت علمی گروه تاریخ دانشگاه مشهد، دکتر قدرت‌الله دیزجی، عضو هیأت علمی تاریخ دانشگاه ارومیه و دکتر شهرام جلیلیان عضو هیأت علمی گروه تاریخ دانشگاه اهواز بودند.

- سخنرانی دکتر مجتهدزاده

روز سه شنبه 8 آذر ماه 1388 از ساعت 10 به دعوت مرکز پژوهشی آسیای مرکزی دانشکده، که مدیریت آن بر عهده مدیر قطب علمی است، آقای دکتر پیروز مجتهدزاده در تالار فردوسی سخنرانی مبسوطی در خصوص مسائل آسیای مرکزی ایراد کرد که مورد توجه قرار گرفت.

نشست ادبی قرار ملاقات

در ساعت 17/30 روز چهارشنبه 88/9/11 نشستی ادبی با عنوان «قرار ملاقات» که به بررسی ادبیات داستانی مینی مال می‌پرداخت با همکاری قطب علمی

فارسی، که پایان نامه ارشد خود را در مورد موسیقی و شاهنامه گذرانیده بود، با عنوان «شاه چنگ جوی» در مورد بهرام گور به عنوان یگانه کسی که شیفته شنیدن موسیقی بود، حاضران را بیشتر از نیم ساعت در جای خود میخکوب کرده بود.

در ادامه طی برنامه مفصلی آقای علیرضا نظیف که همه سازهای استفاده شده در شاهنامه را از جاهای مختلف فراهم کرده بود، در توصیف یکی یکی آنها و ذکر ابیات شاهنامه با گروه همراهانی که داشت، هر کدام را به نحوی نواخت و به جلسه روح و زندگی تازه ای بخشید. پایان بخش این محفل هنری و فرهنگی اجرای دوتار نوازی عثمان محمد پرست بود. این جلسه با این کیفیت توانست نظر حاضران را بشدت به خود جلب کند و همگان را به مدت بیش از سه ساعت در جای خود میخکوب نگه دارد.

زاد روز فردوسی، آذرگان و شب چله

مراسم زاد روز فردوسی، که از چند سال پیش به همت فرهنگسرای فردوسی و قطب علمی دارد جا می افتد، ساعت 4 بعد از ظهر روز جمعه 20 آذر ماه در تالار اجتماعات ساپکو واقع در بلوار تلویزیون مشهد تشکیل شد. این نشست علمی که به مناسبت نزدیک شدن به ماه

- 57- 1388/8/13، آقای امیر بوذری: «سینما و استعاره»
 58- 1388/8/20، خانم الهام دهقان: «موتیف و کاربردهای آن در داستان نویسی»
 59- 1388/8/27، آقای محمود رضا قربان صباغ: «بررسی مضمون ایدئولوژی در داستانی از چوبک انتری که لوطی اش مرده بود»
 60- 1388/9/4، خانم مینا بهنام: «استعاره و حس آمیزی»
 61- 1388/9/11، خانم الهه جعفری: «ستیز خیر و شر در رمان یکلیا و تنهایی او»
 62- 1388/9/18، آقای فرامرز آدینه: «راویان شعر پارسی»
 63- 1388/9/25، خانم دکتر الهه معروضی: «شب یلدا و ظهور منجی»
 64- 1388/10/2، خانم سحر سعادت: «بررسی اختلاف مذاهب از نگاه عین القضاة همدانی»
 65- 1388/10/9، آقای داوود عمارتی: «شعر حجم و کوبیسم»

هشتمین میان فصلی فرهنگسرا

هشتمین جلسه میان فصلی فرهنگسرای فردوسی با عنوان «شاهنامه و موسیقی» ساعت 16 روز جمعه 29 آبان ماه 1388 در تالار ساختمان ساپکو تشکیل شد. در این جلسه پر شور پس از سخنان آغازین دکتر یاحقی مدیر فرهنگسرا در خصوص فعالیتها و برنامه های فرهنگسرا و خیر مقدم افتتاحی مهندس یزدان بخش مدیریت عالی پارت لاستیک، دکتر احمد علوی از پیشینه موسیقی تاعصر فردوسی سخن گفت سخنرانی پر شور و پر تپش نیما تجبر دانشجوی دکتری زبان و ادبیات

همایش ملی و میان رشته‌ای آب و ارزشهای فرهنگی آن

همایش ملی و میان رشته‌ای آب و ارزشهای فرهنگی آن با همکاری قطب علمی و نهادهای ذیربط استان طی روزهای 9 و 10 آبان 1388 همزمان با زادروز فرخنده امام رضا علیه السلام در دانشگاه فردوسی مشهد برگزار شد. تعداد زیادی مقاله به این همایش رسیده بود که از آن میان تعداد 197 خلاصه مقاله در کتاب خلاصه مقالات همایش با عنوان *الفبای زندگی* درج شد. در این همایش دو روزه تعدادی از مقاله‌ها به صورت شفاهی ارائه و تعدادی هم به صورت پوستر ارائه گردید.

دفاع از و رساله‌ها و پایان نامه‌ها

الف - رساله‌های دکتری

۱- عباس کرمانی

جلسه دفاع از رساله دکتری مرحوم عباس کرمانی تحت عنوان «آداب و رسوم در شاهنامه و سرچشمه‌های آن» در ساعت 11 روز دوشنبه 1388/7/27 همزمان با سالروز درگذشت آن شادروان در تالار فردوسی دانشکده ادبیات تشکیل شد.

محرم قدری زود تراز موعد واقعی (3 دی ماه) تشکیل شده بود، با استقبال بی نظیر فرهیختگان مشهدی مواجه شد به طوری که در سالن حتی جا برای ایستادن هم نبود. در آغاز این جلسه، که تا ساعت 8 بعد از ظهر طول کشید، در آغاز پس از سرود ملی و نماهنگ فرهنگسرا، آقای مهندس مستوفی پیرامون جشن‌های شاهنامه صحبت کردند. ایشان سخنان خود را در ذیل دو عنوان «جشن‌های ماندگار مانند نوروز و سده، و جشن‌های فراموش شده مثل تولد منوچهر و پیوند زال و رودابه» به سمع حضاران رسانیدند.

از دیگر برنامه‌های این جلسه، نمایش گروه اوشیدا تحت عنوان «گفتار اندر زادن زال» و خواندن شعر محلی به لهجه شیرین مشهدی توسط آقای ناظران پور سخنرانی سرکارخانم دکتر بهار پیرامون جشن آذرگان و آتشکده‌های فراموش شده در ایران بخش پایانی این نشست علمی را تشکیل می داد. در این میان فصلی، همین‌طور آقای مهدی سیدی فرخند به مناسبت نزدیکی درگذشت مولانا (26 آذر) درباره جایگاه مولانا در ادیان مختلف سخنانی ایراد کرد. بخش‌های پایانی این برنامه با شاهنامه خوانی و اجرای ضرب مرشد حسین مقدم و آقای دلخوش هیجان دیگری به خود گرفته بود.

سپس داوران محترم، با یاد مرحوم کرمانی و درخواست فرائد فاتحه هر یک جداگانه به بررسی نقاط ضعف و قوت رساله پرداختند و در مجموع این رساله را دارای ساختار خوب و مبتنی بر روشی علمی دانستند. به پیشنهاد دکتر راشد محصل و با تأیید دیگر داوران تصمیم گرفته شد که رساله موجود با همین وضعیت و ساختاری که دارد و بدون تغییر به چاپ برسد و برای استفاده عموم در اختیار قرار گیرد. پس از رای زنی داوران این رساله با نمره 19/75 و درجه عالی در گروه پذیرفته شد و شادروان عباس کرمانی یک سال پس از مرگ بی‌هنگام خود به دریافت درجه دکتری در زبان و ادبیات فارسی نایل آمد. در پایان این جلسه شعر کتیبه اخوان با صدای مرحوم کرمانی پخش شد.

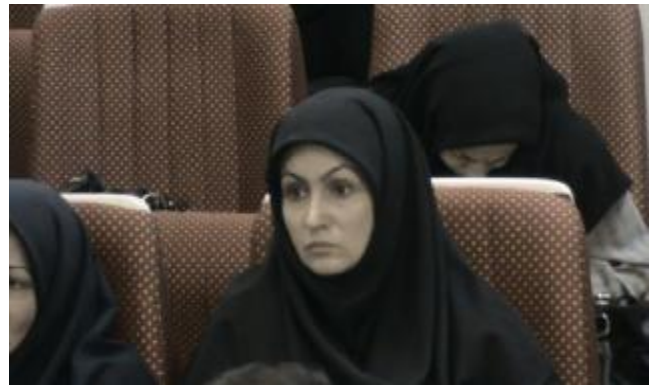
مدیر قطب در یک جلسه دفاع دکتری

جلسه دفاع از رساله دکتری آقای محمد مهدی فلاحی دانشجوی دکتری زبان شناسی با عنوان «گفتمان شناسی کارگزاران اجتماعی در مطبوعات دوره مشروطه» ساعت 10 صبح روز پنجشنبه 2 مهرماه 1388 در اتاق گروه زبان شناسی تشکیل شد. دکتر یاحقی مشاور این رساله بود و راهنمایی آن را آقایان دکتر محمد رضا پهلوان نژاد و دکتر رحمان صحرا گرد از دانشگاه شیراز بر عهده داشتند. استاد داور داخلی این رساله خانم دکتر اعظم استاجی و استمد مدعو خارجی آن دکتر معین زاده از دانشگاه اصفهان بودند. این رساله نمره 19/20 و درجه عالی پذیرفته شد.

یک جلسه پیش دفاع

جلسه پیش دفاع از رساله دکتری آقای فرزاد قائمی ساعت 8 روز چهارشنبه 16/10/1388 در تالار دکتر

راهنمایی این برعهده آقای دکتر ابوالقاسم قوام و مشاوره آن مشترکاً با آقایان دکتر محمدتقی ایمان پور و دکتر نقوی بود.

خانم شریعتی همسر شادروان عباس کرمانی

داوران این رساله آقایان دکتر محمدجعفر یاحقی و دکتر محمدرضا راشد محصل و دکتر سید حسین فاطمی بودند. در این جلسه که در واقع به مناسبت یاد بود اولین سال درگذشت آن مرحوم برگزار شد، همسر ایشان خانم شریعتی، که خود فارغ التحصیل دوره کارشناسی ارشد زبان ادبیات فارسی این دانشکده هستند، با ذکر خیر همسر گرامی خود و اشاره به شیوه کار وی با درد و دریغ خطابه دفاعیه از این پایان نامه را آغاز کردند و افزودند: امروز زمانی است که من بسیار انتظار آن را می کشیدم اما هرگز گمان نمی کردم که چنین روزی فرا رسد و من مجبور باشم به جای او در پشت تریبون بایستم و خطابه بخوانم».

هیأت داوران رساله مرحوم کرمانی

2- آمنه تاک

جلسه دفاع از پایان نامه خانم آمنه تاک با عنوان «موسیقی شعر حسین منزوی»، به راهنمایی خانم دکتر مه دخت پورخالقی و مشاوره دکتر مهدی زرقانی روز چهارشنبه 88/6/18 در تالار دکتر رجایی دانشکده تشکیل شد. داوری این پایان نامه را آقای دکتر تقی وحیدیان کامیار برعهده داشت. این پایان نامه با نمره 19/5 و درجه عالی پذیرفته شد.

3- سیده شکوفه اکبر زاده

جلسه دفاع از پایان نامه کارشناسی ارشد خانم سیده شکوفه اکبرزاده با عنوان «ریخت شناسی روایات تاریخ بیهقی» ساعت 6 بعد از ظهر روز 88/7/4 در تالار استاد رجایی دانشکده تشکیل شد. این پایان نامه که در قطب علمی تهیه شده بود، پس از شور اعضای هیأت داوران: آقای دکتر یاحقی استاد راهنما، خانم دکتر اختیاری استاد مشاور و خانم دکتر صالحی نیا استاد داور با نمره 19 و درجه عالی تصویب شد و خانم اکبرزاده دانشجوی افغانستانی این دانشکده به درجه کارشناسی ارشد زبان و ادبیات فارسی نائل آمدند.

در این جلسه علاوه بر شرکت تعداد زیادی از دانشجویان، آقای دکتر سید حسین فاطمی به حیث نماینده تحصیلات تکمیلی و پژوهشگر و محقق برجسته خراسان آقای مهدی سیدی به عنوان مهمان حضور داشتند.

چکیده این پایان نامه را در زیر می خوانید:

تاریخ بیهقی علاوه بر امتیاز تاریخی، دارای ارزش ادبی است. با ریخت شناسی این کتاب، به ارزش های ادبی آن بیشتر می توان پی برد.

رجایی دانشکده با حضور عده زیادی از دانشجویان و استادان تشکیل شد. در این جلسه استاد راهنما دکتر محمد جعفر یاحقی، استادان مشاور آقای دکتر ابوالقاسم قوام و خانم دکتر پورخالقی پس از استماع گزارش مصور آقای قائمی، اشکالات رساله را بر شمرند و مقرر شد پس از رفع این اشکالات و تأیید آن از طرف استادان راهنما و مشاور جلسه دفاع تشکیل شود.

ب - پایان نامه های کارشناسی ارشد

1- خلیل الله افضلی

روز سه شنبه 31 شهریور ماه 1388 جلسه دفاع از پایان نامه کارشناسی ارشد آقای خلیل الله افضلی به عنوان «سیر انتقادی بیدل پژوهی در زبان فارسی» در تالار کتابخانه قطب علمی برگزار شد. استاد راهنمای این پایان نامه آقای دکتر محمد جعفر یاحقی و استاد مشاور آقای دکتر محمود فتوحی بودند. داوری این پایان نامه بر عهده آقای محمد کاظم کاظمی، شاعر و منتقد افغانستانی سکن مشهد واگذار شده بود. هیأت داوران پایان نامه پس از مشورت این پایان نامه را با توجه به دیدگاههای انتقادی نویسنده به درجه عالی و نمره 19/5 پذیرفتند.

این پایان‌نامه ضمن بیان مختصری درباره علوم روایت‌شناسی و ریخت‌شناسی، با مشخص کردن روایات تاریخ بیهقی به بررسی ریخت‌شناسانه این کتاب بر اساس طرح ریخت‌شناسی پراپ، با بیان سه موضوع کارکرد، شخصیت و حرکت پرداخته است.

بنا بر این پژوهش، می‌توان گفت تاریخ بیهقی از لحاظ ریخت‌شناسی، قابل تطبیق با سایر آثار ادبی در حوزه روایت و داستان‌نویسی است ضمن آن که ساختار خاص خود را مانند هر اثر ادبی دیگر دارد.

این پایان‌نامه که داور خارجی نداشت اما داور داخلی آن خانم دکتر مریم صالحی نیا بودند، پس از شور هیأت داوران با نمره 19 و درجه عالی پذیرفته شد.

4- پروین ولی زاده

جلسه دفاع از پایان‌نامه کارشناسی‌ارشد خانم پروین ولی‌زاده دانشجویان افغانستانی گروه، با عنوان «داستان‌های رهنورد زریاب بر اساس اصول و مبانی مکتب رئالیسم» به تاریخ 1388/7/14 در تالار دکتر رجایی برگزار شد این پایان‌نامه که به راهنمایی آقای دکتر محمد تقوی و داوری سرکار خانم دکتر مه دخت پورخالقی چترودی مورد ارزیابی قرار گرفت، با نمره 18 و درجه عالی پذیرفته شد.

5- الهام دهقان

دفاع از پایان‌نامه کارشناسی‌ارشد خانم الهام دهقان با عنوان «کارکرد موتیف در داستان نویسی هدایت» روز 1388/7/18 در کتابخانه دکتر غلامحسین یوسفی برگزار شد. راهنمایی این پایان‌نامه بر عهده آقای دکتر محمد تقوی بود. استاد مشاور آقای دکتر محمود فتوحی و

استاد داور آقای دکتر ابوالقاسم قوام بودند. این پایان‌نامه با نمره 18/5 و درجه عالی از سوی هیأت داوران پذیرفته شد.

6- صارمه افضلی

دفاع از پایان‌نامه کارشناسی‌ارشد خانم صارمه افضلی دانشجوی دیگر افغانستانی گروه، با عنوان «بررسی تحول سجع از خواجه عبدالله انصاری تا سعدی» به تاریخ 1388/7/25 در تالار دکتر رجایی برگزار شد. این پایان‌نامه به بررسی سجع و پیشینه آن با مروری بر تحولات سجع از قرن 6 تا اواسط قرن 7 پرداخته بود. راهنمایی این پایان‌نامه بر عهده آقای دکتر تقی وحیدیان کامیار و مشاوره آن بر عهده آقای دکتر محمدجواد مهدوی بود. داوری این پایان‌نامه را آقای دکتر عبدالله رادمرد بر عهده داشتند. پایان‌نامه مذکور با نمره 19 و درجه عالی از سوی هیأت داوران پذیرفته شد.

7- لیلا بخت آور

جلسه دفاع از پایان‌نامه کارشناسی‌ارشد خانم لیلا بخت آور با عنوان «تصحیح جلد دوم نهاییه المسئول» به راهنمایی دکتر محمد جعفر یاحقی، ساعت 8 روز چهارشنبه 14 بهمن ماه 1388 در کتابخانه قطب علمی تشکیل شد. استاد مشاور این پایان‌نامه آقای دکتر عبدالله رادمرد و استاد داور آقای دکتر سید حسین فاطمی بودند. آقای دکتر محمد جواد مهدوی نیز به عنوان نماینده تحصیلات تکمیلی گروه در جلسه حضور داشتند. این پایان‌نامه پس از استماع دفاعیه دانشجوی و نظرات هیأت داوران با نمره 20 و درجه عالی پذیرفته شد. خانم بخت آور پیش از آن در همایش مکتب شیراز

بودند. جلسه دفاع از این پایان نامه به راهنمایی آقای دکتر یاحقی ساعت 10 روز شنبه 19 بهمن ماه 1388 در کتابخانه قطب علمی برگزار شد. داوری این پایان نامه را آقای محمد کاظم کاظمی شاعر و منتقد افغانستانی مقیم مشهد برعهده داشتند.

این پایان نامه که در قطب علمی فردوسی شناسی تهیه شده بود، با نمره 19 و درجه عالی مورد پذیرش هیأت داوران قرار گرفت.

گزارش پیشرفت کار رساله های دکتری

طی نیمسال گذشته دانشجویان دکتری زبان و ادبیات فارسی نامبردگان زیر در جلسات ویژه ای با حضور استادان راهنما و مشاور و دیگر اعضای هیأت علمی گروه حاضر شدند و گزارش پیشرفت کار رساله خود را ارائه و به سئوالات حاضران در این خصوص پاسخ دادند:

آقای نیما تجبر، با موضوع: «مبانی پدید آورنده طنز در بنیاد متون برجسته طنز فارسی (نظریه طنز بر بنیاد متون طنز فارسی)»

خانم مریم جلالی، با موضوع: «شاهنامه در ادبیات کودک و نوجوان از مشروطه تا سال 1385»

خانم شمسی پارسا، با موضوع: «توصیف در شعر چهار شاعر معاصر: نیما، اخوان، شاملو، فروغ فرخزاد»

سفرهای علمی فرهنگسرای فردوسی

سفر به رباط شرف، سرخس و سد دوستی

ششمین سفر خراسان‌شناسی فرهنگسرای فردوسی، روز جمعه 10 مهرماه با شرکت 50 نفر از اعضای مجمع عمومی و پیوسته فرهنگسرای فردوسی به منطقه سرخس

نیز مقاله‌ای در معرفی یکی از نسخه‌های خطی این کتاب ارائه کرده بودند. توضیح لازم آن که جلد اول این کتاب در سال 1366 توسط آقای دکتر یاحقی براساس یک نسخه به چاپ رسیده بود و اینک جلد دوم آن را خانم بخت‌آور به راهنمایی دکتر یاحقی براساس سه نسخه خطی معتبر و با مقایسه با متن عربی کتاب تصحیح کرده‌اند.

8- علی اصغر امینی

جلسه دفاع از پایان‌نامه کارشناسی ارشد آقای علی اصغر امینی با عنوان «نیل و جیحون دو مرز ادب و فرهنگ فارسی (تا ابتدای قرن 9)» در کتابخانه دکتریوسفی، روز شنبه 1388/7/28 برگزار شد. این پایان‌نامه با نمره 17 و درجه بسیار خوب پذیرفته شد. راهنمایی این پایان نامه را سرکار خانم دکتر مه دخت پورخالقی چترودی و مشاوره آن را آقای دکتر محمد جعفر یاحقی برعهده داشتند و دکتر محمد جواد مهدوی آن را داوری کردند.

9- مرضیه موسوی

خانم مرضیه موسوی از دانشجویان افغانستانی شاغل به تحصیل در گروه آموزشی زبان و ادبیات فارسی بودند، که پایان‌نامه خود را در مورد شعر امروز افغانستان با عنوان «نقد ساختاری شعر واصف باختری» انتخاب کرده

روز از موزه شاهرود، مجموعه بایزید بسطامی، و آرامگاه شیخ ابوالحسن خرقانی و همچنین روستای نمونه «مجن» بازدید علمی داشتند و راهنمایان در هر مورد توضیحات علمی لازم را در اختیار حاضران گذاشتند. مهمانان که با قطار سریع السیر مشهد - تهران به شاهرود رفته بودند شب را در مهمانسرای دانشگاه صنعتی شاهرود بیتوته کردند و روز بعد پس از دیدار از روستای نمونه «مجن» با قطار به مشهد بازگشتند.

سفر علمی زابل

در ادامه سفرهای علمی فرهنگسرا با هماهنگی‌هایی که صورت گرفته بود، روز پنجشنبه 13 آذر ماه 1388 گروهی از فرهیختگان مرتبط با فرهنگسرا در قالب یک تور گردشی به هواپیما به زابل عزیمت کردند و طی دو روز پنجشنبه و جمعه از بخش‌های مختلف دانشگاه زابل، سایت‌های تاریخی و فرهنگی سیستان مانند چاه نیمه، کوه خواجه، و شهر سوخته دیدار کردند و شامگاه روز جمعه از طریق زاهدان با هواپیما به مشهد بازگشتند. هزینه‌های این سفر را پزشک عالی قدر و فرهیخته سیستانی جناب آقای دکتر عباسعلی رفیقدوست و مقامات محلی زابل عهده دار شده بودند که همین جا از ایشان سپاسگزاری می‌شود.

و بازدید از آثار تاریخی (رباط ماهی، رباط شرف، سد دوستی و بابا لقمان) برگزار شد.

در این سفر ضمن بازدید از اماکن تاریخی، همراهان با توضیحات علمی و فرهنگی استادان محترم: آقایان دکتر یعقوب دانشدوست، رجبعلی لباف خانیکی و مهدی سیدی بهره‌مند شدند. هیأت پس از ورود به سرخس در سالن اجتماعات فرمانداری این شهرستان علمی و فرهنگی با فرماندار و مسئولان شهر برگزار کردند. در این نشست یک ساعته مدیر فرهنگسرا (و مدیر قطب علمی) و همچنین آقای مهدی سیدی در خصوص اهمیت شهر سرخس در مطالعات فرهنگی منطقه صحبت کردند و پیشنهادهای لازم برای گسترش فرهنگ و مسائل مربوط به سرخس ارائه کردند. گروه بعد از صرف ناهار به محل سد دوستی عزیمت کردند. در بازدید از تصفیه خانه و سد دوستی مدیران و کارشناسان این پروژه ی عظیم توضیحات مبسوطی به همراهان سفر ارائه نمودند.

تور گردشی به شاهرود

فرهنگسرای فردوسی در ادامه برنامه گردشهای علمی خود طی روزهای 14 و 15 آبان ماه طی یک سفر برون استانی با گروهی از فرهیختگان و دانشوران خراسان به منطقه شاهرود و بسطام و خرقان انجام داد که طی دو

تبریک به همکاران

عضویت دکتر مریم صالحی نیا در گروه زبان و ادبیات فارسی

خانم دکتر مریم صالح نیا که به تازگی از رساله خود دفاع کرده‌اند به عضویت گروه در آمدند. ورود رسمی این همکار جدید را به گروه و قطب علمی تبریک می‌گوییم.

پژوهشگر برجسته دهمین جشنواره پژوهشگران برگزیده کشور

دکتر محمد جعفر یاحقی مدیر قطب علمی در مراسم هفته پژوهش، که روز چهارشنبه 26 آذرماه 88 در تالار همایش سران کشور تشکیل گردید به عنوان پژوهشگر برجسته گروه علوم انسانی دهمین جشنواره پژوهشگران برگزیده کشور معرفی شد و به دریافت لوح تقدیر زیر نایل آمد. این توفیق را به استاد یاحقی و قطب علمی تبریک می‌گوییم.

لوح تقدیر دکتر یاحقی

فقدان دو دانشمند تاجیک

در آخرین لحظاتی که این خبرنگار به چاپخانه می‌رفت متوجه شدیم که دو تن از دانشمندان تاجیک و اعضای آکادمی علوم تاجیکستان: آقایان دکتر امر یزدان علیمردان، مسئول بخش نسخه‌های خطی فارسی انستیتو میراث خطی و شرق شناسی و پروفیسور رسول هادی زاده رئیس بنیاد رودکی آکادمی علوم تاجیکستان به فاصله کمی به رحمت ایزدی پیوستند. فقدان این دو دانشمند ایران دوست و ایرانی تبار را که هردو با این قطب علمی ارتباط و به مشهود رفت و آمد داشتند، به آکادمی علوم تاجیکستان و جامعه ادبی و فرهنگی ایران تسلیت می‌گوییم.